

lenzi, mert látja annak politikai hátterét és szándékait. Ez nem elszigetelt amerikai vélemény és pontosan egyezik azzal, amit a józan, demokratikus politikusok megállapítottak. És ami kifejezésre jutott akkor, amikor kormányunk elutasította a párisi értekezleten való részvételt. Az európai »segély«-akció kétséget kizárólag Európa és az európai dolgozó népek és tömegek ellen irányul.

1947 július 22.

FIGYELŐ

MUNKANÉLKÜLSÉG, A TÖKÉS RENDSZER KISÉRŐJE

Az Egyesült Államok területén nem folytak hadműveletek. Ennek az országnak az ipara és mezőgazdasága nem szenvedett olyan óriási károkat, mint más államoké. Sőt, az USA a háború alatt még meg is gazdagodott. Az újságok ennek ellenére szintén naponta közölnek újabb és újabb adatokat az amerikai munkanélküliség fokozódásáról. Mivel lehet ezt magyarázni?

*

Abban semmi különös nincs, hogy az Egyesült Államokban, bár a háború alatt rendkívül nagy haszonra tett szert és meggazdagodott, munkanélküliség van. Ebben az országban a munkanélküliség kétség-telenül növekedni fog, hiszen tőkés országról van szó, ahol a termelő-eszközök a bitorló kizsákmányolók maroknyi csapatának kezében vannak.

A kizsákmányolók a nép rovására, a dolgozók életszínvonalának rovására szerzik és növelik óriási vagyonaikat.

A tőkésék a dolgozók életszínvonalát csak a létminimum határai között akariák tartani. Sőt, a tőkéséknek az az érdekük, hogy munkanélküliség legyen az országban, mert ez lehetővé teszi a foglalkoztatott munkások munkabérének csökkentését. Eppen ezért *»egyetlen egy tőkés sem hajlandó soha és semmilyen áron belecselezni abba, hogy a munkanélküliséget végérvényesen felszámolják, hogy eltüntessék a munkanélküliek tartalékhadseregét, melynek az a rendeltetése, hogy nyomást lehessen gyakorolni a munkapiacra és biztosítani lehessen az olcsó munkaerőt«.* (Sztalin).

Ez vonatkozik minden tőkés országra és különösen az Egyesült Államokra, ahol a tőkés rendszer elérte a legmagasabb fejlődési fokot.

Amerikában a lakosság egy százalékának kezében van az ország természeti kincseinek 59 százaléka.

A lakosság elenyésző csekély részét alkotó kizsákmányoló osztályok intézik az USA dolgozóinak sorsát. Az amerikai bankok és trösztök számos más ország legfontosabb iparágait is kezükbe kaparintották, főként az olajforrásokat, az ércbányákat, sőt nagyon sok helyen a cukor-, gyapot- és kaucsukültetvényeket is. Az USA imperialistái most Görögországot és Törökországot is karmaik közé akariák keríteni.

De az Egyesült Államok ipari és pénzügyi hatalma egyáltalán nem menti meg Amerikát a tőkés társadalomra jellemző belső ellentmondásoktól. Ezek az ellentmondások az USA-ban rendkívül kiéleződtek. Ezeket az ellentmondásokat a tőkés rendszer feltételei mellett lehetet-

len kiküszöbölni, mert elszakíthatatlan, szerves összefüggésben állnak a tőkés gazdaság fejlődési törvényeivel.

Milyenek ezek az ellentmondások, mik ezek a törvények?

A tőkés termelés nem egységes terv alapján, hanem egyenetlenül, vaktában folyik, hol fellendül, hol lehanyatlak.

A tőkés termelésnek nem a közszükséglet kielégítése a célja, hanem az, hogy minél nagyobb haszonra tegyenek szert az egyes vállalatok tulajdonosai, vagy a tulajdonosok egyesülései.

A tőkések, hogy legyűrjék versenytársaikat és minél nagyobb hasznot vághassanak zsebre — minden eszközzel kibővítik vállalataik termelési lehetőségeit, tökéletesítik a műszaki tudományokat, a legvégéig fokozzák a munkások munkaerejének kizsákmányolását. Éppen ezért egyfelől az történik, hogy a termelés gyorsan növekszik, mert a gyárosok minél nagyobb hasznot igyekeznek zsebre venni, másfelől pedig viszonylagosan csökken a kereset, mert lejjebb süllyed azoknak a milliós tömegeknek az életszínvonala, amelyek végső fokon a fogyasztók, a vevők túlnyomó részét alkotják.

Az árútermelés növekedése és a dolgozók vásárlóképességének csökkenése közötti ellentmondásokból keletkeznek a *túltermelési válságok*.

Az árúk nem találnak piacot, az ipar összezsugorodik, nő a munkanélküliség, a lakosság vásárlóképessége még jobban csökken. A válság rendkívül erőssé fokozódik, romboló hatásúvá válik.

A válságot lassankint a pangás váltja fel, amikor is a termelés, valamint az árúcikkek árának csökkenése megáll egy bizonyos szinten. A legerősebb tőkés cégek, amelyek kiállották a válság megrázkódtatását, alkalmazkodnak a piac kedvezőtlen feltételeihez, újjászervezik vállalataikat olyan módon, hogy a kialakult árakon meglehetősen haszonnal adjanak túl árúikon. Ily módon a pangást nemsokára fellendülés váltja fel, amely a gazdasági élet általános virágzásába megy át. Az általános virágzást kikerülhetlenül újabb, még erősebb válság követi.

A szakaszoknak — a válság, a pangás, a fellendülés, a virágzás, az új válság szakaszainak — ez az állandó váltakozása a régi, monopolisztikus tőkés rendszer előtti korban úgynevezett »ipari ciklust« alkotott. Egy-egy ilyen ciklus körülbelül tíz esztendeig tartott. A világháborút megelőző évszázadban tíz ilyen ciklust mutattak ki.

A munkanélküliség természetesen a válságok idején öltött különösen nagy arányokat, amikor egyik vállalatot a másik után eszükják be és sokmillió munkás kerül az utcára és marad kereset nélkül. De a munkanélküliség nem tűnik el teljesen az ipari felvirágzás időszakában sem.

A munkanélküliség a tőkés rendszer örökös velejárója a fejlődés minden szakaszában.

Az első világháború után, amikor az iparvállalatok termelő képességét hosszabb időn keresztül nem használták ki teljes mértékben, a munkanélküliség állandóvá, tömeges jelenséggé vált. A munkanélküliek hatalmas seregét a vállalatok még a tőkés ipar átmeneti felélénkülésének időszakában sem tudják teljesen felszívni.

Millió és millió embernek még reménye sincs arra, hogy munkát találjon.

Az állandó tömeges munkanélküliség a tőkés rendszer általános válságának egyik legjellemzőbb tulajdonsága. A munkanélküliség azt bizonyítja, hogy a tőkés társadalom nem képes teljes mértékben kihasználni a saját maga által teremtett termelő erőt, elsősorban a társadalom legfontosabb termelő erejét: az embert.

A tőkés rendszer a bérmunkások kizsákmányolásán alapszik.

Következésképpen a tőkés rendszernek állandó szüksége van a lét-fenntartáshoz szükséges eszközöktől megfosztott emberek hadára, akik kénytelenek áruba bocsátani munkaerejüket. Ha nem volna ez a sokmillió munkanélküli tömeg, lehetetlenné válna a tőkés termelés is. Éppen ezért a tőkésék a lakosság teljes foglalkoztatottságának pusztá gondolatát is merényletnek tartják azon »szent joguk« ellen, hogy akadálytalanul és korlátlanul kizsákmányolják a munkásokat.

Már az elhunyt Rooseveltnél elnöki idejében elkészítettek egy törvényjavaslatot arra vonatkozólag, hogyan kell a legteljesebb mértékben biztosítani a munkalehetőségeket a háború után. Ezt a tervezetet 1945 elején terjesztették az USA legfelsőbb törvényhozó szerve, a kongresszus elé. A reakciós sajtó nagy hűhót csapott e törvényjavaslat körül. A bankárok egyik folyóirata nyíltan megírta: *»Korunk egyik legképtelenebb eszméje az az eszme, amely szerint minden egyes embernek joga van a munkához.«* Taft szenátor a kongresszuson is kijelentette, hogy ez a törvényjavaslat *»idegen az amerikai hagyományoktól«* és *»a szovjet alkotmányból kölcsönözték«*.

A harmincas évek elején kitört gazdasági válság minden addiginál erősebben megrázta a legfejlettebb tőkés ország, az Amerikai Egyesült Államok gazdasági életét. 1932-ben az USA-ban tizenhárommillió ember keresett hiába munkát. 1933 májusában 15 millióra nőtt a számuk.

Ezt a pusztító, romboló válságot pangás követte. A termelési képesség jelentékeny részét nem használták ki. Az amerikai munkaszövetség adatai szerint 1937-ben az USA tízmillió polgára nem kapott munkát. 1937 második felében a pangást újabb válság váltotta fel. Ennek következtében 1938-ban már 11 millió körül mozgott a munkanélküliek száma. Az Egyesült Államokban még 1939-ben is 8 millió munkanélküli volt, noha a második világháború kitörése után sok európai állam rendelt különböző fegyvereket az amerikai gyárosoknál.

Az USA termelési gépezetét csak akkor tudták teljes mértékben kihasználni, amikor maga Amerika is belépett a második világháborúba. A háború alatt a tőkés szervezetek rendkívül kedvező állami megrendeléseket kaptak. Az ipar ennek következtében teljes termelő képességgel kezdett dolgozni. Sőt, óriási tőkéket fektettek be újabb hadiüzemek építésébe is. Az ipar gyors fejlődése következtében viszont nagy kereslet mutatkozott a munkaerőben. A munkaerőszükséglet különösen azért vált olyan égetővé, mert több mint tizenkétfélmillió munkaképes embert mozgósítottak.

De a háború befejeztével nyomban kiéleződött az ipar, jelentékenyen megnövekedett termelő képessége és a piac összeszűkülése közötti ellentét. Mint az amerikai sajtó közölte, Japán fegyverletétele után néhány nappal 1 millió ember került az utcára.

1946-ban az ipari termelés az 1943-ban elért legmagasabb színvonalhoz viszonyítva, körülbelül 33 százalékkal esökkent.

A legújabb adatok szerint az USA-ban körülbelül 3 millió munkanélkülit tartanak nyilván, 1947 márciusában másfélmillió leszerelt katona kapott munkanélküli segílyt, míg 1946 decemberében 934 ezer állástalan leszerelt katonát segítettek.

Az USA-ban napról-napra nő a munkanélküliség. Csak a legutolsó négy hónap alatt másfélmillióval szaporodott a munkanélküliek száma. Newyorkban 1947 eleje óta a cipőiparban foglalkoztatott munkások több mint egyharmadát bocsátották el. Ugyancsak Newyork bűrtorgyáraiban a munkásoknak körülbelül egyharmada 2-4 napot dol-

gozik egy héten. A legutolsó három hónap alatt a különböző áruházak dolgozóinak mintegy tíz százaléka maradt munka nélkül.

Most újabb válság várható. E válság közeledéséről számos letagadhatatlan és megcáfolhatatlan előjel tanúskodik. Ennek kapcsán még az eddiginél is több ember lesz kénytelen abbahagyni a munkát. Ha az amerikai termelés az 1940 évi színvonalra csökken, akkor szakemberek becslése szerint tizenkilenc millió főre szaporodik a munkanélküliek hada.

*

A tőkésék a háború utáni időszak minden terhét a dolgozók vállaira igyekeznek áthárítani, hogy megőrizzék, sőt még jobban gyarapítsák a háború alatt szerzett vagyonukat. Ennek következtében a nép széles rétegeinek életkörülményei és munkafeltételei egyre rosszabbodnak.

A reakció hadjáratot folytat a szakszervezetek ellen. A reálbérek csökkennek. Az árellenőrzést eltörölték és jelenleg az árak szakadatlanul emelkednek. Emelik a lakbért is, ami a munkások költségvetésében igen nagy tételt jelent.

A nagyipari és pénzügyi tőkés szervezeteknek a nép életszínvonalára ellen folytatott hadjárata elkeseredett ellenállást vált ki a dolgozók részéről. Óriási mértékben szaporodtak az összeütközések.

1946-ban több mint hétmillió ember vett részt különböző sztrájkokban.

1947 áprilisának elején két hatalmas sztrájk kezdődött az USA-ban: 400 ezer bányász és 300 ezer telefonalkalmazott beszüntette a munkát. Az egyre jobban kiéleződő osztályharc feltételei között különféle tervek és elméletek születnek arra vonatkozólag, hogyan kell »egészségesebbé tenni« a tőkés rendszert, hogyan kell megszüadítani a válságoztól és a munkanélküliségtől. Ezek a tervek abból a számításból indulnak ki, hogy a tőkésék képesek alárendelni saját érdekeiket a társadalom érdekeinek és megelégszenek kevesebb haszonnal is. Felesleges mondani, hogy ezeknek a terveknek nincs komoly jelentőségük.

»Ha a tőkés rendszer a termelést nem az elérhető legnagyobb haszonszerzéshez, hanem a néptömegek anyagi helyzetének rendszeres javításához alkalmazná, — ha a jövedelmet nem az élősdi osztályok szeszélyeinek kielégítésére, nem a kizsákmányolás módszereinek tökéletesítésére, nem a tőkekivételre, hanem a munkások és parasztok anyagi helyzetének rendszeres emelésére fordítaná, akkor nem lennének válságok. De akkor a rendszer sem lenne többé tőkés rendszer.« (Sztalin).

A munkásosztály sok-sok nemzedéke ábrándozott arról az időről, amikor majd eltűnik a munkanélküliség és azzal együtt a holnap, a jövő miatti állandó aggodalom és bizonytalanság. De azt ami a tőkés rendszer feltételei között elérhetetlen, azt a Szovjet Szövetségben egyszersmindenkorra kivívták.

A Szovjet Szövetség a szocializmus országa, ahol a hatalom magának a népnek a kezében van és ahol az ország egész fejlődése a nép javát szolgálja, ahol egyszersmindenkorra eltemették a munkanélküliséget.

1946-ban — a háború utáni első új sztalin ötéves terv első évében a Szovjetunió lényegében befejezte a termelés háború utáni átállítását. A béketermelés, a polgári szükségleteket kielégítő termelés az elmúlt évben, 1945-höz viszonyítva húsz százalékkal növekedett. A Szovjetunió népgazdaságában foglalkoztatott munkások és tisztviselők száma 1946 folyamán 3 millió emberrel szaporodott.

Az első háború utáni év eredményei és az 1947-ben tapasztalható további fejlődés kézzelfoghatóan mutatja a szocialista rendszer legyőzhetetlen életerejét. A szovjet gazdasági élet fejlődését alaposan kidolgozott népgazdasági terv irányítja. A szovjet tervgazdaság nem ismer válságokat, a Szovjetunióban nincs és nem is lehet munkanélküliség.

Minden szovjet ember számára biztosítják, hogy kellőképpen kihasználhassa erejét, tehetségét, képességeit. A szovjet nép magabiztosan halad előre, okosan kihasználja a szocialista gazdasági rendszer nyújtotta nagy előnyöket.

Poszvjanszkij Sz.

A GYŐZELEM SZTALINI TUDOMÁNYA

A Hazáért vívott 1941—1945 évi háború Oroszország haditörténelmében az egyik legfényesebb lapot foglalja el. Mégis helytelen lenne, ha egymástól elkülönítve foglalkoznánk a szovjet hadsereg katonai győzelmeinek elméleti kérdéseivel és a háborút megelőző eseményekkel és ha a győzelem sztalini tudományáról kizárólag ebből a háborúból vett példák alapján beszélünk.

Sztalin, mint a marxizmus-leninizmus továbbfejlesztője, politikai tevékenységének kezdete óta egyidejűleg a munkásosztály fegyveres forradalmi harcának szervezője volt.

Az októberi időket követő kiemelkedő katonai események tanulmányozásakor szembevetendő a sztalinij háborús iskola kellően fel nem értékelhető nagysága.

Sztalin már az Októberi Forradalom napjaiban kiváló katonai szervezőnek bizonyult, amikor a fegyveres felkelés irányítására alakult központot vezette.

A polgárháború súlyos évei alatt Sztalint mindig oda küldték, ahol a forradalom sorsa forgott kockán, — mint pótolhatatlan katonai szervező és katonai államférfi. Sztalin állította össze a legfontosabb stratégiai terveket és közvetlenül ő szervezte meg a tervek megvalósítását is Caricin, Perm és Petrográd alatt. Denikin ellen a nyugati fronton, majd később délen. Mindenhol Sztalin hadvezéri lángelméje, acélos akaratja és előrelátása biztosította a győzelmet.

1919 őszén, amikor a Vörös Hadsereg Keleten Kolcsakot szorongatta, Denikin pedig elfoglalta a Donyec-medencét és széles fronton bevonult Ukrajnába, — Judenics újabb támadást indított Petrovgrád alatt. Soha még nem közelítette meg az ellenség ennyire a fővárost. A szovjet kormány kiadta a jelszót: mindent harcbanvetni Denikin ellen. Sztalint küldték a déli frontra, hogy szervezze meg a győzelmet. Amikor a forradalom hadvezére a frontra érkezett, — zűrzavar fogadta. Sztalin azonnal kezébe ragadta a front irányítását, félredobta a Volgától Novorosszjizszig húzódó Denikin arcvonala áttörésére irányuló hallatlan roszhiszemű tervet és új tervet dolgozott ki a Denikin front felgöngyölítésére. Két részre osztotta azt és főerőivel Harkovon Donyec medencén át Rosztofv felé intézett támadást, — ahol a lakosság nyílt rokonszenvvel várta a Vörös Hadsereg megjelenését. A hadászati terv megvalósításával megoldást nyert a donyeci szénmedence, a gabonában oly gazdag területek és a sűrű vasúti hálózattal rendelkező körzetek felszabadításának problémája is.

A denikinij hadsereg szétzúzására irányuló sztalini terv a szovjetek